

INSTITUT ROYAL DU PATRIMOINE ARTISTIQUE
KONINKLIJK INSTITUUT VOOR HET KUNSTPATRIMONIUM

BULLETIN
26 - 1994/95

INSTITUT ROYAL DU PATRIMOINE ARTISTIQUE
KONINKLIJK INSTITUUT VOOR HET KUNSTPATRIMONIUM
Bibliotheek / Bibliothèque

INSTITUT ROYAL DU PATRIMOINE ARTISTIQUE

KONINKLIJK INSTITUUT VOOR HET KUNSTPATRIMONIUM

BULLETIN

26 - 1994/95

Bruxelles - Brussel

1998

Parc du Cinquantenaire 1, B-1000 Bruxelles
Tél. 02/739 67 11 ; Fax 02/732 01 05
CCP 000-2004759-60

Illustrations : copyright IRPA/KIK, Bruxelles, sauf mention spéciale.
Tous droits réservés.

Jubelpark 1, B-1000 Brussel
Tel. 02/739 67 11 ; Fax 02/732 01 05
P.R. 000-2004759-60

Illustratie : copyright IRPA/KIK, Brussel, behalve bijzondere vermelding.
Alle rechten voorbehouden.

Comité de Rédaction/Redactieraad :

Liliane Masschelein-Kleiner ; Pierrik de Henau ; Eddy De Witte ; Rafaël Van de Walle ; Myriam Serck-Dewaide ;
Yves Fremault ; Jan Wouters

Photographies/Fotografieën :

Jacques Declercq, Alain Delers†, Jean-Luc Elias, Thierry Noiroux, John Paepe, Marleen Sterckx, Jean-Louis Torsin
sous la direction de / onder leiding van Daniel Soumeryn-Schmit

Radiographies/Radiografieën :

Guido Van de Voorde

Traductions/Vertalingen :

Etienne Baeté, Jeannine Richel

Traitement de texte/Textbewerking :

Yvonne Clinckspoor

Couverture : Walcourt, Trésor de la basilique Saint-Materne, croix à double traverse, 1260, face, argent doré et piergeries, filigrane en travail ajouré.

Omslag : Walcourt, Schat van de Sint-Martinusbasiliek, kruis met dubbele dwarsbalk, 1260, voorkant, verguld zilver en edelstenen, opengewerkte filigraan.

BULLETIN DE L'INSTITUT ROYAL
DU PATRIMOINE ARTISTIQUE

BULLETIN VAN HET KONINKLIJK INSTITUUT
VOOR HET KUNSTPATRIMONIUM

26 1994/95

L. MASSCHELEIN-KLEINER, Avant-propos. Ten geleide	5
 Le suaire d'Aurelius Colluthus. De lijkwade van Aurelius Colluthus	7
M. RASSART-DEBERGH, Évocation historique. Historische schets	7
D. DE JONGHE, Technologie. Technologie	14
J. WOUTERS, Analyse van de kleurstoffen. Analyse des colorants	16
K. HOUSIAUX, Conservation. Conservatie	16
 La croix à double traverse du XIII ^e siècle de la basilique Saint-Materne de Walcourt. Het kruis met dubbele dwarsbalk uit de 13de eeuw van de Sint-Maternusbasiliek van Walcourt	20
G. DEWANCKEL, Introduction historique, description, examen technologique, état de conservation et traitement. Historische inleiding, beschrijving, technologisch onderzoek, bewaringstoestand en behandeling	21
P. DE HENAU, Examen des pierreries. Onderzoek van de edelstenen	47
 Le retable de saint Quirin de Huy. Het Sint-Quirinusretabel van Hoei	55
L. MASSCHELEIN-KLEINER, Introduction. Inleiding	55
Les volets peints. De beschilderde luiken	
L. DEPUYDT-ELBAUM, État matériel. Materiele toestand	56
L. DEPUYDT-ELBAUM, Le support. Description. De drager. Beschrijving	63
J. VYNCKIER, De drager. Dendrochronologie. Le support. La dendrochronologie	65
L. DEPUYDT-ELBAUM, Les couches picturales. Technique. De verflagen. Techniek	66
L. KOCKAERT, De verflagen. Stratigrafie en samenstelling. Les couches picturales. Stratigraphie et composition	67
L. DEPUYDT-ELBAUM, Traitement. Behandeling	73
La sculpture. Het beeld	
S. VERFAILLE, Beschrijving. Description	74
S. VERFAILLE, Onderzoek van de polychromie. Visueel onderzoek. Étude de la polychromie. Examen visuel	75
J. SANYOVA, Matériaux et stratigraphie. Materialen en stratigrafie	77
M. VAN BOS, De bindmiddelen. Les liants	85
S. VERFAILLE, Behandeling. Traitement	87
L. KOCKAERT, J. SANYOVA, Comparaison de la polychromie et des peintures des volets du retable. Vergelijking van de polychromie en het schilderwerk op de luiken van het retabel	87
L. DEPUYDT-ELBAUM, Proposition de présentation. Voorstel van opstelling	88
R. DIDIER, Le problème du retable et de la statue. Het probleem van het retabel en van het beeld	93
Chr. CEULEMANS, Iconografie. Iconographie	113
L. MASSCHELEIN-KLEINER, Conclusion. Besluit	117
 J. JANSEN, Status quaestionis betreffende de Mechelse schrijnwerker-beeldhouwer Thomas Hazart (†1610) of de Meester met de Davidster. Thomas Hazart ou le Maître à l'étoile de David, menuisier et sculpteur malinois (†1610). Un état de la question	119

L'Ange gardien baroque de La Gleize et sa polychromie à l'aventurine. De barokke Engelbewaarder van La Gleize en zijn polychromie "à l'aventurine"	162
Chr. CESSON, Étude et restauration. Onderzoek en restauratie	163
Examens de laboratoire. Laboratoriumonderzoek	172
Méthodes d'analyse. Onderzoeksmethoden	172
J. SANYOVA, Technique de la polychromie. Techniek van de polychromie	172
M. VAN BOS, De bindmiddelen. Les liants	177
J. SANYOVA, Chr. CESSON, La technique de l'aventurine. De aventurientechniek	179
W. SCHUDEL, Vrijleggen ? Niet vanzelfsprekend. Dégager ? Est-ce évident ?	183
<i>Recherches de Laboratoire / Laboratoriumonderzoeken</i>	
J. BUYS, M. VAN STRYDONCK, ¹⁴ C-dateringen in Cumbayà, Ecuador. Datations par le radiocarbone à Cumbayà, Équateur	191
J. WOUTERS, Qualitative and Quantitative Analysis of Tannins, extracted from New and Aged Leathers, by High Performance Liquid Chromatography	199
<i>Sélection des activités récentes / Selectie uit recente werkzaamheden</i>	
N. GOETGHEBEUR, Gerard Hoorenbaut (attr./toegeschr.), <i>Vue de Gand. Gezicht op Gent</i> , 1534	213
N. GOETGHEBEUR, L. DEPUYDT-ELBAUM, <i>Montée au Calvaire. Beklimming van de Calvarieberg</i> , vers/rond 1558	217
N. GOETGHEBEUR, Gerard Seghers, <i>Le songe de Joseph. De droom van Jozef</i> , vers/rond 1626-1629	220
M. SERCK-DEWAIDE, <i>Christ en croix dit du Tombois. Gekruisigde Christus genaamd Christus van Tombois</i> , vers/rond 1330-1340	223
A. LECHAT, D. DRIESMANS, Jean-Baptiste Loor, <i>Saint Joseph à l'Enfant. Heilige Jozef met Kind</i> , 1847	227
Ch. FONTAINE-HODIAMONT, <i>Gobelet caréné et gobelet à trompes</i> de la nécropole mérovingienne d'Harmignies. <i>Gestroomlijnde beker en trompbeker</i> uit de Merovingische necropool van Harmignies, premier quart du VI ^e s. et fin du V ^e s./eerste kwart 6de e. en eind 5de e.....	229
Ch. FONTAINE-HODIAMONT, <i>Verres trouvés à Bruxelles lors de fouilles à l'église Notre-Dame des Riches-Claires et au quartier Sainte-Catherine. Glazen in Brussel gevonden tijdens opgravingen in de O.-L.-Vrouw-ter-Rijke-Klarenkerk en in de Sint-Kathelijnewijk</i> , XIV ^e -XVIII ^e s./14de-18de e.	231
M. DE BRUEKER, <i>Suaire de sainte Waudru. Lijkwade van Sint-Waldeetrudis</i> , IX ^e -X ^e s./9de-10de e.	234
P. DE GROOF, V. VEREECKEN, <i>Textiel uit het schrijn van Sint-Madelberthe. Tissu de la châsse de sainte Madelberthe</i> , XIII ^e s./13de e.	236
V. VEREECKEN, <i>Het Wijze Oordeel van Koning Salomon. Le Jugement du roi Salomon</i> , deuxième quart du XVII ^e s./tweede kwart 17de e.	238
<i>Bibliographie du personnel et des collaborateurs de l'Institut 1994/1995. Bibliografie van het personeel en van de medewerkers van het Instituut 1994/1995</i>	241